

L I T V A N I A.

tatem, in signum tantummodo subjectionis exigeret. Donec Mëndolphus sive Mendog, & Witenen, Gedimiusque duces illustres heroica magnanimitate illa innata, dudum rei militaris peritia oppressa, excitati, rebellionem contra Rutenos ab antecessoribus suis inceptam continuantes, unus post alium in Lituania imperio succedentes, Russia Principibus partim strenuo Marte, partim astu frequentius aggressis, & quasi debellatis, sensim adeo viribus creverunt, jugo Rutenis omnibus injecto, ut etiam ad tributa sibi pendenda eos compellerent, quæ pluribus ab annis Rutenis ipsi pendebant, ac pro perionatibus ac subere aurum argentumque exigerent.

*Regio syl-
vosa.*

Flumina.

Lituania admodum sylvosa est, prout & Samogitia. Paludes lacusque ingentes & amplissimos, in quibusdam locis maris formam referentes, habet. Præterea multos fluvios navigabiles, quorum alii Orientem versus, utpote *Bog*, (Herodoto Hispanis dictus) *Perepetus*, *Tur*, *Svisloz*, & *Beresina*, in Borysthenem, vulgo *Dnepr*, dictum, exonerantur. Borysthenes vero pluribus fluviis haustis in Oriente, tandem in Meridiem decurrens, in pontum Euxinum illabitur. Alii vero Cronon, vulgo *Miemen* dictus, *Vilia*, *Karew*, *Bug*, in Occidentem nonnihil, in Septentrionem reflectenda decurrunt, & in mare Germanicum juxta Gedanum celeberrimum emporium Prussia exonerantur. *Dzvina* autem, Ptolémæo *Rubon*, ex Moschovia ortus, à Riga duobus milliaribus eidem mari commiscetur.

Animalia.

*Agricola-
rum condi-
tio.*

Animalia in Lituania omnis generis parva sunt. Gens misera, maxime in villis & pagis, gravi servitute oppressa, nam ut quisque famulorum caterva stipatus, domum coloni alicujus ingressus, impune quidvis facere, res ad vitæ usum necessarias capere, absumere, crudeliter etiam colonum verberare potest. Colonis quavis de causa ad dominos suos absque muneribus aditus non patet: quod si etiam admittantur, ad præfectos & officiales relegantur, qui nisi munera accipiant, nihil boni decernunt, & unumquodque verbum judicis in Lituania, (inquit Alexander Guagninus) aurum est. Coloni quinque dies, aliquando sex, dominis suis laborant. dies vero Lunæ privato labori conceditur. atq; ut plurimum diebus Dominicis (nulla enim Divorum festa agrestes observant (quodvis opus absolvunt, agriculturam exercent, segetes pratæque metunt, tritulant, & id genus alia faciunt. Hoc vero & in Russia peculiare est. Quod si interrogaveris, Quare Dominico die laboras? respondere solent, Nonne Dominico die comedere oportet? Imperatam pecuniam quotannis ter quaterque pro defendendis regni finibus pendunt. à dominis quoque tributis adinventiciis graviter onerantur. Pane atro & vilissimo, siliagine una cum spicis commolita, utuntur. Molendina sive pistrina manualia agrestes in pagis

trina quinave domi habent, eisque ad commolendas fruges utuntur. dumque hæc molendina manibus vertunt, patrio more agrestem quandam concentum edere solent, dicentes; *Melior*; hocque verbum frequentius ad cantilenæ similitudinem repetunt. Id vero est tam viris quam mulieribus peculiare, quod de illa re, quam tunc in opere habent, cantilenas agrestes canant. Tubas quoque ligneas oblongas habent, quas inflantes, mirum quandam & dissonum concentum edunt; aliquandoque unus duas insimul tubas hermonia quadam respondente inflat.

Omnes fere Lituani, & Samogitæ Livones, vestitu vili cinericio communiter utuntur, ut cum turmatim vulgum stantem in foro conspexeris, neminem nisi cinericia veste indutum videas, cothurnosque ex tiliæ libro, vel ex pellibus jumentorum, una cum fetis detractis, conficiunt. Currus leves absque ullo ferri ministerio conficiunt, & omnia compangunt arboreis gomphis, & ligna coacta vicem ferri complent, rotasque ex uno ligno in gyros aptas contorquent. Pinguedine vel pice nunquam linunt currus, & quando multi insimul vehuntur, mirus quidam concentus querulorum axium longe auditur. Patet ex carmine:

Vestitus.

Currus.

*Neque linunt Ruteni querulos pinguedine currus,
Nec picis auxilium stridulus axis habet.
Auditur veniens longe crepitare colassa,
Sic fragiles currus, Russæ, vocare soles.
Nam faciunt habiles uno vectore quadrigas,
Invectas Ruteni quas equus unus agit.
Nec facile invenies ferrato hærentia clavo
Plaustra, facit ligni cuncta ministerium.
Et sine ferri usu pangunt sua plaustra terebris,
Et lignum ligno consolidare solent.*

Frumenta omnis generis, primo in calidissima cassa fumo exsiccant, & postea in horreo coram exstructo excutiant.

Agros hoc modo ad sementem præparant. Circa festum divorum Petri & Pauli, in æstate: ad festum usque Assumptionis Mariæ, nemora mirasque excindere solent, quam excisionem arborum vulgariter *Lada* appellant. Nam si nemus densum fuerit, stramine supersternunt, per hyememque sic durare patiuntur. Vere autem postea redeunte, post Paschatis festum, sole torrido aliquot diebus ingruente, illam prostrationem prædictam arborum, stramine supposito superstratoque, succendunt, & in cinerem comburunt. ubi vero terra comburetur, illic nihil fere nasceretur, ideo ligna incombusta congerunt, in struemque composita, denuo succendunt, sicque in illa terra combusta & inculta, collectis duntaxat carbonibus, & titionibus superfluis, triticum seminant primo, & supra sementem uno equo juncto aratro arant & occant, in Russia videlicet. Lituani enim bobus cornibus aratrum trahentibus ara-

*Arandi ac
seminandi
modus.*

re so-